

toelichting bij
de video

hindoeïsme

Korte inleiding over het hindoeïsme

De ouderdom van het Hindoeïsme is niet bekend. Over het ontstaan van het Hindoeïsme bestaan verschillende theorieën. Volgens een van de theorieën ligt het eerste begin van het Hindoeïsme voor een deel buiten India. Tegenwoordig wordt met Hindoeïsme de levensbeschouwing uit India bedoeld.

Het Hindoeïsme is eigenlijk een verzameling van levensbeschouwingen, filosofieën, godsdiensten en tradities van mensen die er alles aan doen om uit de kringloop van geboren worden en dood gaan te worden verlost. Deze verlossing kan worden bereikt door te leven volgens de leefregels uit **de Vedische tradities**.

In het Hindoeïsme wordt de manifestatie van de goddelijke kracht uitgebeeld in de drie-eenheidsgedachte. De goddelijke krachten worden als mensen afgebeeld. **Brahma** staat voor de scheppende kracht in het heelal, het begin van de evolutie. **Vishnu** staat voor de onderhoudende kracht, dus voor een goed verloop van de evolutie. **Shiva** beëindigt de evolutie met verdelgende kracht en legt hiermee de kiem voor het begin van de volgende cyclus.

De drie-eenheidsgedachte wordt met het symbool AUM weergegeven (zie afbeelding 6). Het wordt als het meest heilige teken in het Hindoeïsme beschouwd.

< Vishnu

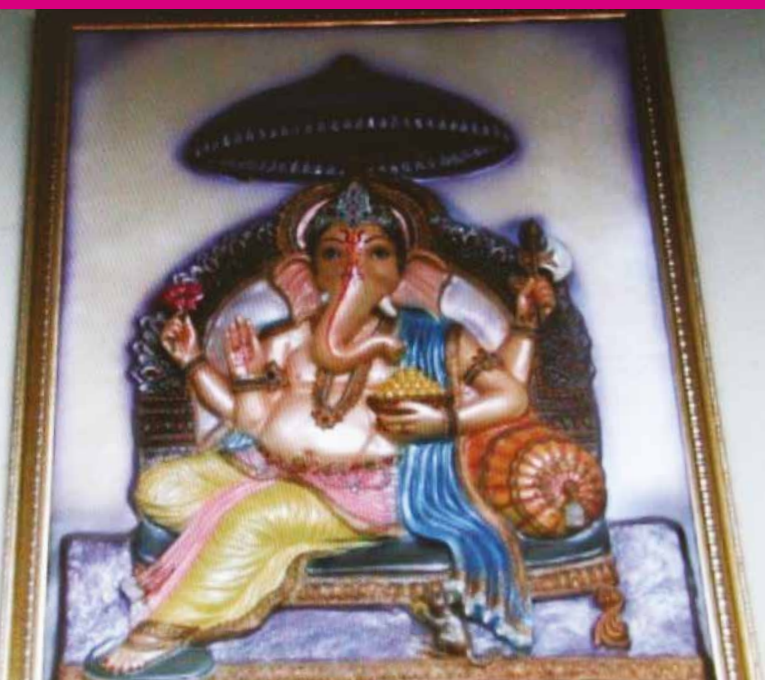

1

De betekenis van beelden

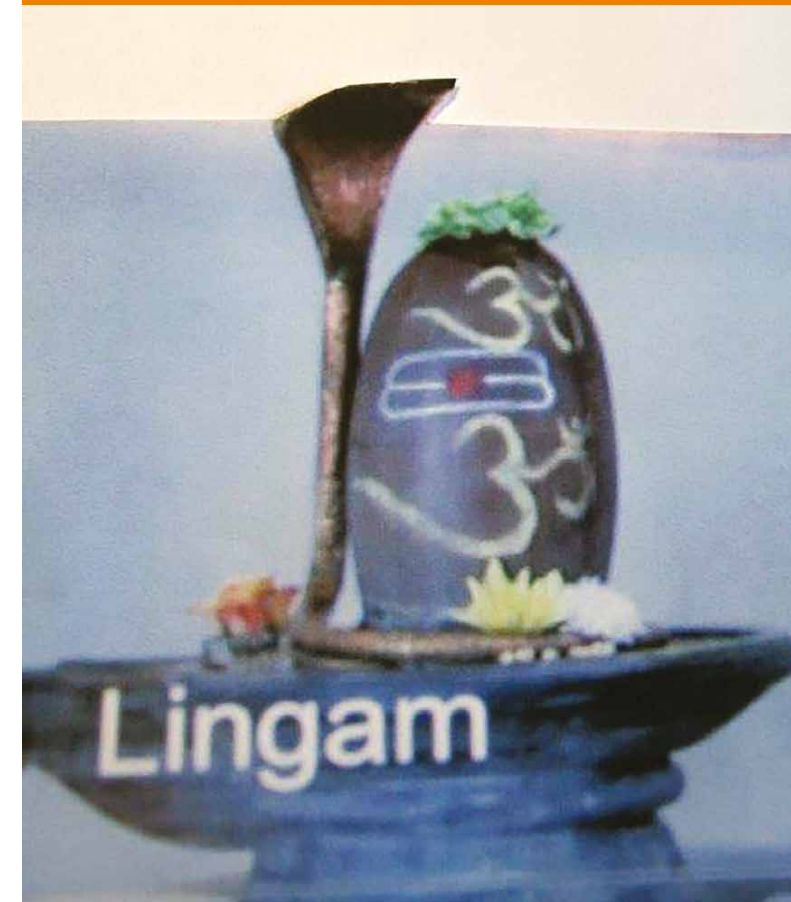
In het Hindoeïsme gaat men ervan uit dat **Bhagvân** (God) vormloos is. Soms wordt Hij als zuivere energie omschreven. Omdat mensen zich geen concrete voorstelling kunnen maken van Bhagvân, zijn er beelden als hulpmiddel. Zo kan men tijdens de eredienst ook de aandacht vasthouden.

In de film is te zien dat drie **Pandits** (hindoeepriesters) onder belgerinkel en zingend het gordijn openen. Achter dit gordijn worden in foto 1 de beelden zichtbaar.

2

Ganêsha, de heilige met de olifantskop, is in foto 2 afgebeeld. Hij is de meest geliefde huisgod van veel hindoes en staat voor wijsheid, kracht, bescherming en succes bij alles wat men onderneemt. Daarnaast is in de film het beeld te zien van **Lingam** (foto 3) die het mannelijke geslachtsdeel voorstelt. Samen met de holle steen, de **Yoni**, staat hij symbool voor de voortplanting.

3

4

Twée andere beelden

In foto 4 wordt het beeld getoond van **Shiva**, de regenererende kracht in het universum en in foto 5 van **Hanumâna**. Hij wordt afgebeeld met het gezicht van een aap. Hanumâna staat voor kracht, hoop en moed om onrecht te bestrijden.

Hindoe symbolen

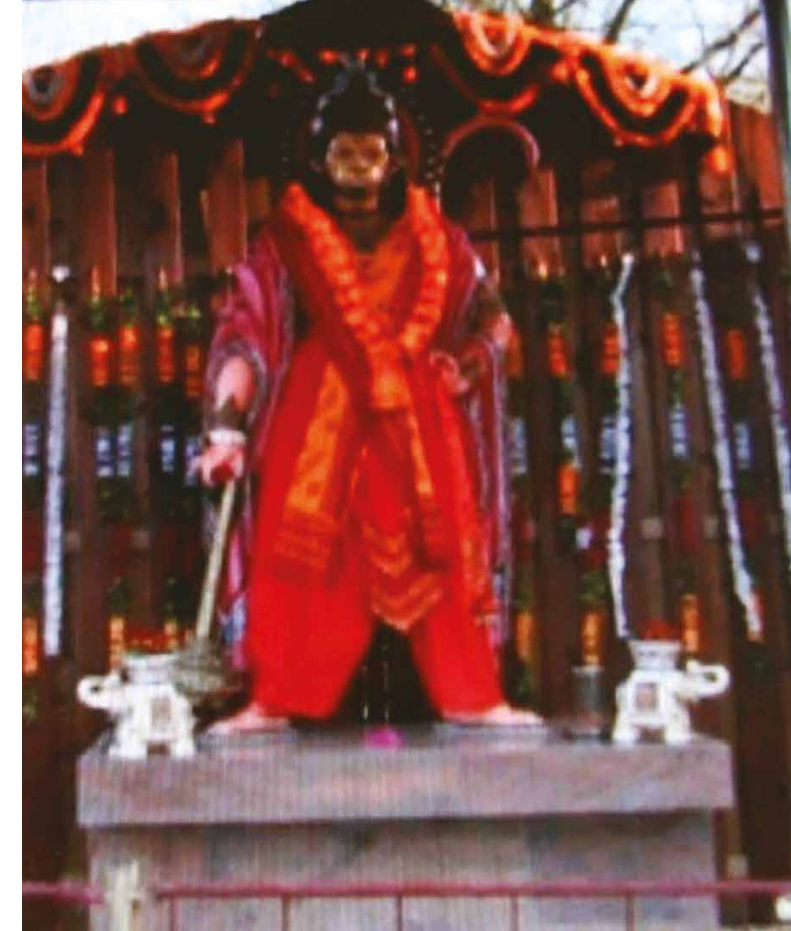
In het Hindoeïsme wordt veel met symbolen gewerkt. In foto 6 is het **AUM-teken** weergegeven en in foto 7 het **Swastikâ**.

Het AUM is de meest heilige klank in het hindoeïsme. De drie letters van dit teken hebben een betekenis: 'A' staat voor Brahmâ (het scheppende), 'B' voor Vishnu (het onderhoudende) en 'M' voor Shiva (het regenererende).

Het swastikâ symbool betekent 'welzijn' en staat voor iets dat algeheel welzijn of geluk brengt. Wij kennen het symbool in een geheel andere betekenis: het symbool van het Duitse Nazi-regime dat velen groot lijden en verdriet bracht.

6

5

7

Geschriften

Het Hindoeïsme kent vier belangrijke geschriften, **Vêda's** genaamd. Het woord Vêda betekent kennis of weten.

De vier Vêda's worden beschouwd als de schatkamer van eeuwenoude kennis.

In de film is te zien dat gelezen wordt uit de **Mahâbhârata**. Dit is een omvangrijk epos. Het beschrijft hoe een rechtvaardige strijd altijd tot de overwinning leidt en dat het leven van een mens op aarde eigenlijk één grote strijd is.

Een belangrijk onderdeel van dit epos is de **Bhagvad Gitâ**. In dit onderdeel wordt **Arjuna** (foto 8) toegesproken door Shri Krishnâ en gemaand zijn gevoelens opzij te zetten en de rechtvaardige strijd aan te gaan. Onder zijn tegenstanders bevonden zich zijn naaste familieleden en zijn leermeester. Een ander belangrijk epos is de **Râmyana**. Hierin wordt de strijd tussen goed en kwaad beschreven, waarbij prins Râma staat voor het goede en Râvana voor het kwade (foto 9).

8

9

10

Het vuuroffer Havana

In de film worden beelden getoond van de **havana-dienst** (foto 10). Door middel van het vuur worden offers gebracht aan natuurelementen (**devâ's** genoemd). Te zien is hoe bij de aanvang van de dienst aan **Agni** (het vuur) gevraagd wordt zich te manifesteren en wordt aan God (Bhagvân) hulde gebracht. Daarna vraagt men het vuur om de offeranden, in ruil voor gunsten, over te brengen naar de natuurelementen.

De vertelling

De **Kathâ** (vertelling) is een huisritueel bij sommige stromingen in het Hindoeïsme. Deze plechtigheid kan wel tot vier uren duren. Een religieus verhaal staat hierin centraal. Op foto 11 is een moment van de plechtigheid te zien. Hierbij dient altijd een pandit aanwezig te zijn die fungeert als intermediair tussen God (Bhagvân) en de gastheer.

11

De Jhandi

Op foto 12 wordt een **Jhandi**, een vlag aan een bamboestok, in de grond geplant. De Jhandi is een symbool voor devotie ter ere van heiligen. Meestal zijn dit Hanumâna, Shivâ of Durgâ. Met de Jhandi wordt de religieuze identiteit van de bewoners aangeduid. De Jhandi straalt ook uit: wie het goede beschermt, wordt omgekeerd ook door het goede beschermd.

12

13

Het Holifeest

Aan het begin van het jaar vieren Hindoes de komst van de lente met het Holifeest. Zoals in de film is te zien, wordt op een centrale plaats een brandstapel opgebouwd. De in foto 13 afgebeelde brandstapel (**Holikâ**) is het symbool van het kwade. Met de verbranding van de Holikâ wordt de overwinning van het goede op het kwade gesymboliseerd. De volgende dag wordt het Holifeest uitbundig gevierd.

Het Divâli feest

Het Divâli feest wordt op de donkerste avond van het jaar gevierd. Ook dit feest symboliseert de overwinning van het goede op het kwade. **Divâli** betekent een rij van lichtjes. Zoals in de film valt te zien, worden aan het begin van dit feest lichtjes aangestoken. Tijdens dit feest wordt **Moeder Lakshmi** vereerd. Zij staat voor de onderhoudende vrouwelijke kracht. In foto 14 wordt Moeder Lakshmi afgebeeld als een vrouw uit wier handen geld en voedsel stromen ten behoeve van het levensonderhoud. Het feest is tegelijk ook gewijd aan de moeder als spil van het gezin. Immers, zij ontfermt zich over haar gezin, draagt zorg voor alle gezinsleden en brengt rust en vrede.

14

15

Het huwelijk: de voorbereiding

De film toont de uitgebreide ceremonies rond het huwelijk. Het huwelijk verloopt in vijf fasen. Het begint met **Varchekki**, dat je kunt vergelijken met de westerse verloving.

Een week voor het huwelijk wordt thuis bij de bruidegom **Tilak** gevierd. Dat kan worden vergeleken met de ondertrouw.

Aan de volgende plechtigheid nemen alleen vrouwen deel: de **Tilvân**, ook wel **Mathkorvâ** genoemd. Zingend in een stoet gaan de vrouwen bij voorkeur naar een waterpartij om aarde uit te graven (foto 15). Van de uitgegraven aarde worden zeven kleine balletjes gemaakt. Op deze wijze wordt Moeder Aarde gevraagd het bruidspaar te zegenen met vruchtbaarheid, voorspoed en geluk.

Het vrijgezellenfeest

De dag vóór de huwelijksvoltrekking wordt **Bhatvân** gevierd, thuis bij zowel de bruid als de bruidegom. Tijdens dit feest, dat je het beste kunt vergelijken met een vrijgezellenfeest, hebben tantes en zusters van de bruid en de bruidegom het voorrecht om lâvâ (popcorn) te bakken.

De huwelijksvoltrekking

Het huwelijk is een zeer uitgebreide ceremonie. Thuis bij de bruid wordt de **Mâro** versierd. Dit is de plaats waar de huwelijksplechtigheid wordt gehouden. De bruidegom wordt in zijn huis zorgvuldig aangekleed. Zijn moeder draagt een kroon die later op het hoofd van de bruidegom wordt geplaatst (foto 16). Daarna vertrekt de bruidegomprocessie (de **Barât**) onder tromgeroffel naar het huis van de bruid. De vader van de bruid verwelkomt de processie. Daarna wordt de **Dvâr-pujâ** bij de ingang van de feestzaal uitgevoerd waarbij Ganêsha wordt gevraagd te waken over de huwelijksplechtigheid en het aankomende echtpaar te zegenen. Daarbij neemt de bruidegom een ereplaats in. De moeder van de bruid en de andere vrouwen verwelkomen hem tijdens de **Parchan**.

16

17

Na een korte ceremonie verlaat de bruid de Mâro. Het huwelijksbankje wordt gezegend en de bruidegom gaat op het bankje zitten, daartoe uitgenodigd door zijn aanstaande schoonvader. Daarna treedt de bruid de Marô binnen en neemt plaats naast haar ouders. De bruidegom en een schoonzus van de bruid leggen beide een huwelijkskoord op het hoofd van de bruid. De vader van de bruid bindt de koorden aan elkaar vast als symbool van het overbruggen van de afstand tussen beide personen.

Afsluiting van de ceremonie met de bruidsoverdracht

De kern van de huwelijksceremoniën is de **Kanyâdân** ofwel de bruidsoverdracht. Op de foto's 17 en 18 worden twee van deze overdrachten weergegeven. Hierbij wordt de bruid wordt door haar ouders aan de bruidegom overgedragen. Hiermee wordt het huwelijk officieel gesloten. Bruid en bruidegom nemen als gelijkwaardige partners plaats op het huwelijksbankje. Na een aantal ceremoniën verlaten de ouders van de bruid de Mâro. Het meest in het oog springende deel van de huwelijksceremonie is de **Bhâvar**. Bruid en bruidegom maken zeven rondgangen om het offervuur waarbij mantra's worden gereciteerd en popcorn, gebakken tijdens de Bhatvân, wordt geofferd.

18

Bakens van vorming en opvoeding

Sanskâra's zijn belangrijke bakens van opvoeding en vorming van jonge mensen. Ze markeren fysieke, geestelijke en spirituele ontwikkelingen van de mens. In de film is een van de sanskâra's te zien, de **Mundan sanskâra** (foto 19). In het eerste levensjaar van een kind wordt het hoofd kaalgeschoren terwijl een pandit mantra's reciteert. Door het wegscheren van het 'geboortehaar' wordt ruimte vrijgemaakt voor de groei van gezonder haar. Volgens Hindoes bevindt zich in het hoofd een energiecentrum, de **Chakrâ**, die zorgt voor inzicht en intellect. Door het wegscheren van het geboortehaar, kan deze Chakrâ zich beter ontwikkelen.

De dood is niet het einde

Het laatste baken (**Sanskâra**) is de dood. Met de dood eindigt volgens Hindoes niet het leven. De stoffelijke wereld is niet de enige realiteit. Achter de stoffelijke wereld gaat een geestelijke realiteit schuil die **Jivatmâ** oftewel individuele ziel wordt genoemd. Volgens Hindoes is het stoffelijke lichaam opgebouwd uit vijf oerelementen die één geheel vormen met de ziel. Bij de dood wordt deze eenheid verbroken, het lichaam blijft achter maar de ziel (Jivatmâ) is onsterfelijk en eeuwigdurend. De Jivatmâ kan verhuizen naar een ander lichaam (reïncarnatie) of bevrijd worden uit de kringloop van geboren worden en dood gaan (**Môksha** of **Nirvana**).

De crematie

Hindoes geven voorkeur aan crematie. Op de dag van de crematie wordt het lijk gewassen en aangekleed in de kist gelegd. Met sandelhoutpoeder wordt een stipje (de **Tilak**) aangebracht op het voorhoofd van de overledene. Nadat de kist is opgesteld in de aula van het crematorium krijgen de pandit, naaste familieleden of collega's de gelegenheid de overledene te memoreren (foto 20). Bij het laatste afscheid kunnen de aanwezigen rozenwater rondom het hoofd sprenkelen of bloemblaadjes en wierook in de kist leggen. Daarna wordt de kist gesloten en in de oven geschoven.

Asverstrooiing

In de film is een asverstrooiing te zien. Na de crematie wordt de as bij voorkeur in stromend water of op een speciaal strooiveld bij het crematorium verstrooid. Met het verstrooien van de as wordt de cyclus van het leven van de overleden afgesloten.

Colofon

SPRAKELOOS GEVOEL

Zevendelig audiovisueel project
van Stichting Else, Bunnik,
www.stichting-else.nl
uitgevoerd door Commissie
Spiritualiteit in de Zorg

Tekst Hindoeïsme:

Lal Goerdayal

Redactie:

Gerard Krijnen

Vormgeving:

Drukkerij Libertas, Bunnik

www.libertas.nl

© Bunnik, februari 2014

Wilt u iets uit deze toelichting
gebruiken? Dat kan, maar graag
wel met bronvermelding!

